

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MCdo/14/2011
Identifikačné číslo spisu:	7208233141
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:7208233141.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna a členov senátu JUDr. Martina Vladíka a JUDr. Viery Petrikovej, v právnej veci žalobcu Y. H., bývajúceho v F., zastúpeného JUDr. Jozefom Chmurom, advokátom v Košiciach, Zvonárska č. 8, proti žalovaným 1/ A. H., bývajúcej v F., zastúpenej JUDr. Vladimírom Klepáčom, advokátom v Košiciach, Krmanova č. 16, 2/ Stavebnému bytovému družstvu Košice II, so sídlom v Košiciach, Bardejovská č. 3, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 20 C 125/2008, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. októbra 2010 sp. zn. 1 Co 62/2010, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a .

Žalovaná 1/ je povinná zaplatiť žalobcovi trovy dovolacieho konania v sume 77,29 €, ktoré tvoria trovy právneho zastúpenia do troch dní, na účet JUDr. Jozefa Chmuru.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice II rozsudkom z 15. decembra 2009 č.k. 20 C 125/2008-71 určil, že zmluva o prevode vlastníctva k družstevnému bytu č. XX na ul. F.. XX Y. uzavretá medzi žalovanými 17. septembra 2008 je neplatná a zároveň žalovaných zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy konania 302,24 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že rozhodnutím žalovaného 2/ zo 7. marca 1985 bol žalovanej ako členke bytového družstva pridelený byt č. XX na ul. F.. Žalobca uzatvoril so žalovanou 1/ manželstvo 20. júla 1985. Zmluvou o prevode členských práv z 28. januára 1998 žalovaná 1/ ako členka bytového družstva previedla na žalobcu všetky svoje práva a povinnosti, ktoré ako členka a nájomkyňa družstevného bytu mala. Manželstvo žalobcu a žalovanej 1/ bolo právoplatne rozvedené 25. októbra 2005. Zmluvou o prevode vlastníctva družstevného bytu zo 17. septembra 2008, previedol žalovaný 2/ vlastníctvo k predmetnému bytu na žalovanú 1/. Podľa názoru súdu skutočnosť, že manželia uzatvorili zmluvu o prevode členských práv a povinností, je rozhodujúcou právnou skutočnosťou, ktorá zmenila právne postavenie účastníkov ako manželov v Stavebnom bytovom družstve. Nie je žiadny právny dôvod považovať zmluvu o prevode členských práv a povinností za neplatnú, lebo táto bola uzavretá v súlade s § 230 Obchodného zákonníka a Stanovami

Stavebného bytového družstva Košice II. Vzhľadom k tomu, že rozvodom manželstva účastníkov nájom a členstvo ani jednému z nich nezaniklo, bolo povinnosťou žalovaného 2/ uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu so spoločnými nájomcami, ktorými boli žalobca a žalovaná 1/. Tým, že zmluva bola uzavretá len so žalovanou 1/ ako jedným zo spoločných nájomcov a spoločných členov družstva, treba považovať takýto právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka za absolútne neplatný, keďže obsahom aj účelom odporuje zákonu, tento zákon obchádza, ba dokonca sa prieči dobrým mravom. Žalobca takto bez akéhokoľvek právneho dôvodu týmto úkonom prišiel o vlastníctvo k bytu, ale aj o možnosť bývania. Súd mal za to, že je daný naliehavý právny záujem na tejto určovacej žalobe, lebo v danom prípade je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty žalobcu. Z uvedených dôvodov mal súd za to, že zmluva o prevode vlastníctva družstevného bytu nie je platná, a preto návrhu v tejto časti vyhovel a nárok žalobcu ohľadom zrušenia práva spoločného nájmu k tomuto bytu súd vylúčil na samostatné konanie (uznesenie z 26. marca 2009 č.k. 20 C 125/2008-52). O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaných rozsudkom z 21. októbra 2010 sp. zn. 1 Co 62/2010 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v sume 149,22 € na účet zástupcu žalobcu JUDr. Jozefa Chmuru do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalovanej 1/ vzniklo pred uzavretím manželstva právo na pridelenie predmetného družstevného bytu a následne uzavretím manželstva 20. júla 1985 obom účastníkom vzniklo právo spoločného užívania tohto bytu (§ 176 Občianskeho zákonníka v znení do 31.12.1991), resp. od 1. januára 1992 spoločný nájom bytu (§ 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Počas trvania manželstva 28. januára 1998 (manželstvo účastníkov bolo právoplatne rozvedené až 25. októbra 2005) žalobca a žalovaná 1/ uzavreli zmluvu o prevode členských práv a povinností v súlade s § 230 Obchodného zákonníka a tým žalovaná 1/ ako členka stavebného bytového družstva previedla svoje členské práva a povinnosti k bytu č. XX na ul. F. na žalobcu. Aj odvolací súd bol toho názoru, že uvedenou zmluvou o prevode členských práv a povinností vzniklo obom účastníkom ako manželom nielen právo spoločného nájmu k spornému bytu, ale aj spoločné členstvo v bytovom družstve. Manželia, ktorým svedčí právo spoločného nájmu družstevného bytu, si síce nemôžu dohodnúť vznik ich spoločného členstva v bytovom družstve, avšak nič nebráni tomu, aby manžel, ktorý je členom družstva previedol svoje členské práva a povinnosti na druhého manžela. Okamihom účinnosti dohody zanikne doterajší právny vzťah k bytu a novou dohodou so stavebným bytovým družstvom uzavretou za trvania manželstva už s obidvomi manželmi spolu s právom spoločného nájmu bytu vzniká aj spoločné členstvo manželov v družstve. Tak tomu bolo aj v prejednávanej veci. Keď účinnosťou dohody o prevode členských práv a povinností z 28. januára 1998 všetky práva a povinnosti žalovanej 1/ súvisiace s družstevným bytom za trvania manželstva prešli na žalobcu, ktorému vzniklo právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu počas trvania manželstva, s právom spoločného nájmu bytu vzniklo obom manželom aj spoločné členstvo v družstve v súlade s § 703 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Rozvodom manželstva účastníkov nedošlo k zániku spoločného nájmu ani spoločného členstva v bytovom družstve, byt bolo možné v súlade s § 16 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z. previesť len do vlastníctva oboch účastníkov (žalobcu a žalovanej 1/) ako spoločným nájomcom, pokiaľ ešte nedošlo k zrušeniu spoločného nájmu bytu (§ 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Žalovaný 2/ takto nepostupoval, keď napriek tomu, že nedošlo k zrušeniu práva spoločného nájmu bytu, byt previedol iba do vlastníctva žalovanej 1/. Za správny preto odvolací súd považuje záver súdu prvého stupňa, že zmluva o prevode vlastníctva je pre rozpor so zákonom neplatná (§ 39 Občianskeho zákonníka). O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Navrhol zrušiť rozsudok krajského súdu a okresného súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Namietal porušenie ustanovení § 37 ods. 1, § 39, § 176 ods. 1 a 2, § 871 ods. 1, § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 230 Obchodného zákonníka. Právo spoločného užívania družstevného bytu manželmi, ktoré sa transformovalo na základe § 871 ods. 1 zákona č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 1. januára 1992 na spoločný nájom družstevného bytu manželmi, zaniklo

25. októbra 2005, t.j. rozvodom manželstva žalobcu a žalovanej 1/ v súlade s § 705 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Na tejto skutočnosti nič právne nezmení ani fakt, že zmluvou o prevode členských práv z 28. januára 1998, t.j. počas manželstva, žalovaná 1/ ako členka bytového družstva previedla na žalobcu všetky svoje práva a povinnosti, ktoré ako členka a nájomkyňa družstevného bytu mala a ani skutočnosť, že následne žalovaný 2/ uzavrel (bez akéhokoľvek právneho základu) vo februári 1998 s oboma manželmi novú nájomnú zmluvu. Vzhľadom na to, že vznik spoločného nájmu družstevného bytu manželov striktnie upravoval a aj upravuje Občiansky zákonník, nemohla neplatná zmluva o prevode členských práv, a ani neplatná nová nájomná zmluva, mať za následok vznik práva spoločného nájmu družstevného bytu. Po rozvode manželstva účastníkov konania (25. októbra 2005) mohol žalovaný 2/ platne previesť vlastníctvo k predmetnému bytu iba na žalovanú 1/ a to zmluvou o prevode vlastníctva družstevného bytu zo 17. septembra 2008. Podstatné pre rozhodnutie vo veci samej bolo vyriešenie otázky platnosti dohody žalobcu a žalovanej z 28. januára 1998 o prevode členských práv a povinností. Právnym dôsledkom dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve je tá skutočnosť, že predložením dohody bytovému družstvu sa nositeľom členských práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve stáva nadobúdateľ a doterajší člen (prevodca členských práv a povinností) tieto práva a povinnosti stráca. Predmetná dohoda uzavretá medzi účastníkmi by teda mala ten následok, že členom bytového družstva sa stal žalobca a naproti tomu žalovaná 1/ by toto členstvo stratila. Možno teda uzavrieť, že táto dohoda je neplatná z dôvodu rozporu s ustanovením § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka.

Žalovaná 1/ sa stotožnila s dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní a navrhla, aby dovolací súd mimoriadnemu dovolaniu vyhovel.

Žalobca vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že ho pokladá za nedôvodné a navrhol ho zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1, druhá veta O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným. V konaní o mimoriadnom dovolaní neboli procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. namietané, a tieto neboli ani zistené.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1, druhá veta O.s.p., bez ohľadu na to, či generálny prokurátor odôvodnil svoje mimoriadne dovolanie dovolacím dôvodom aj podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., dovolací súd rovnako skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. O vadu tejto povahy ide okrem iného tiež vtedy, keď súd skutkové závery, z ktorých vyvodil svoje právne závery, založil na výsledkoch dokazovania, ktoré nebolo vykonané v súlade so zákonnými ustanoveniami upravujúcimi spôsob vykonania dokazovania určitým dôkazným prostriedkom alebo že jeho skutkové závery sú v rozpore s tým, čo vyšlo za konania najavo. V dovolacom konaní nevyšli najavo ani vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní vytýka napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa, že spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora (i dovolania účastníka) odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval.

Súdy oboch stupňov dospeli k záveru, že rozhodnutím žalovaného 2/ zo 7. marca 1985 bol žalovanej ako členke bytového družstva pridelený byt č. 10 na ul. Klímčovej č. 36 v Košiciach. Žalobca uzatvoril so žalovanou 1/ manželstvo 20. júla 1985. Zmluvou o prevode členských práv z 28. januára 1998 žalovaná 1/ ako členka bytového družstva previedla na žalobcu všetky svoje práva a povinnosti, ktoré ako členka a nájomkyňa družstevného bytu mala. Manželstvo žalobcu a žalovanej 1/ bolo právoplatne rozvedené 25. októbra 2005. Zmluvou o prevode vlastníctva družstevného bytu zo 17. septembra 2008, previedol žalovaný 2/ vlastníctvo k predmetnému bytu na žalovanú 1/. To, že manželia uzatvorili zmluvu o prevode členských práv, je rozhodujúcou právnou skutočnosťou, ktorá zmenila právne postavenie účastníkov ako manželov v Stavebnom bytovom družstve. Nie je dôvod považovať zmluvu o prevode členských práv a povinností za neplatnú, lebo táto bola uzavretá v súlade s § 230 Obchodného zákonníka a Stanovami Stavebného bytového družstva Košice II. Vzhľadom na to, že rozvodom manželstva účastníkov nájom a členstvo ani jednému z nich nezanikol, bolo povinnosťou žalovaného 2/ uzavrieť zmluvu o prevode vlastníctva bytu so spoločnými nájomcami, ktorými boli žalobca a žalovaná 1/. Tým, že zmluva bola uzavretá len so žalovanou 1/ ako jedným zo spoločných nájomcov a spoločných členov družstva, treba považovať takýto právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka za absolútne neplatný, keďže obsahom aj účelom odporuje zákonu, tento zákon obchádza, ba dokonca sa priechi dobrým mravom.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že argumentáciu generálneho prokurátora ohľadom neplatnosti zmluvy o prevode členských práv uzavretej 28. januára 1998, t.j. počas manželstva nemožno, považovať za spôsobilú spochybniť závery odvolacieho súdu (ako aj súdu prvého stupňa). V danom prípade sa možno stotožniť s názorom, že v dôsledku uzatvorenia zmluvy o prevode členských práv a povinností vtedy ešte medzi manželmi, sa zmenilo právne postavenie účastníkov ako manželov v Stavebnom bytovom družstve. K tomuto dovolací súd udáva, že nič nebráni tomu, aby manžel, ktorý je členom družstva previedol so súhlasom družstva svoje členské práva a povinnosti na druhého manžela. Okamihom účinnosti tejto dohody zanikne doterajší právny vzťah k bytu a novou dohodou (a to prípadne aj konkludentnou) medzi novým členom družstva a stavebným bytovým družstvom vznikne už právo spoločného nájmu ako aj právo spoločného členstva manželov v družstve (porovnaj napr. Cpj 182/82). Súdy oboch stupňov preto správne rozhodli, keď konštatovali, že predmetná zmluva uzavretá medzi žalovanými 17. septembra 2008 je neplatná a vzhľadom na uvedené vlastnícke právo k predmetnému bytu malo byť spornou zmluvou prevedené na oboch bývalých manželov. V podrobnostiach v tomto smere dovolací súd odkazuje na správne závery a argumentáciu súdov nižších stupňov.

Dovolací súd nezistil, že by rozhodnutia súdov nižšieho stupňa vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), tak ako to obsahovo vymedzil generálny prokurátor

Slovenskej republiky v mimoriadnom dovolaní, preto mimoriadne dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1, 4 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej I/, ktorá podala podnet na podanie mimoriadneho dovolania a ktorá úspech nemala (§ 148a ods. 2 O.s.p.). Dovolací súd mu priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia z 22. septembra 2011, doručené súdu 26. septembra 2011 [§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 232/2010 Z.z. (ďalej len „vyhláška“)]. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 11 ods. 1 vyhlášky vo výške 57 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 16 ods. 3 vyhlášky (t.j. 7,41 €)] a 20 % daňou z pridanej hodnoty (§ 18 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu 77,29 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.